

**ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВАННЯ МИЛОСЕРДЯ В УЧНІВ
ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ШКІЛ-ІНТЕРНАТІВ**

У статті охарактеризовано особливості виховання милосердя у молодших школярів загальноосвітніх шкіл-інтернатів: врахування психолого-педагогічних особливостей молодшого шкільного віку; використання можливостей навчальних предметів та позаурочної виховної діяльності у процесі виховання милосердя; чинників, які ускладнюють процес виховання милосердя: негативні аспекти впливу умов інтернатного закладу, «тотальний» характер виховання; висока ступінь регламентації життя учнів; специфіка контингенту учнів шкіл-інтернатів.

В статье охарактеризованы особенности воспитания милосердия у младших школьников общеобразовательных школ-интернатов: психолого-педагогические особенности младшего школьного возраста; использование возможностей учебных предметов и внеурочной воспитательной деятельности в процессе воспитания милосердия; факторов, которые затрудняют процесс воспитания милосердия: негативные аспекты влияния условий интернатного учреждения, «тотальный» характер воспитания; высокая степень регламентации жизни учащихся; специфика контингента учащихся школ-интернатов.

The article describes the features of Mercy education in primary school children boarding schools, consideration of psychological and pedagogical features of primary school age; use of school subjects and extracurricular educational activities in the education charity; factors that complicate the

process of education charity, the negative aspects of the effects of institution, "total" character education; high degree of regulation of the lives of students; specificity contingent of students boarding schools.

Ключові слова: милосердя, молодший шкільний вік, навчальні предмети, позаурочна діяльність, інтернатний заклад.

Вишнівська Н.В. Особливості виховання милосердя в учнів початкових класів шкіл-інтернатів / Н. В. Вишнівська // Тези доповідей всеукраїнської науково-практичної конференції «V Корфівські педагогічні читання» – Бердянськ: БДПУ, 2011. – С. 76 – 78.

Милосердя - моральна якість особистості, яка являє собою ціннісне ставлення до ближнього та передбачає прояв любові, співчуття та безкорисливої посильної допомоги тому, хто її потребує.

Незважаючи на сенситивність молодшого шкільного віку щодо виховання милосердя такі чинники як особливості організації життєдіяльності вихованців шкіл-інтернатів, специфіка контингенту учнів, значно ускладнюють процес виховання милосердя в молодших школярів цих закладів.

Школа-інтернат покликана здійснювати спеціально організовану навчально-виховну та корекційно-розвивальну роботу щодо виховання в учнів милосердя.

Такий заклад у порівнянні із загальноосвітніми школами з великою кількістю учнів має навіть деякі переваги у вихованні милосердя учнів. По-перше, за рахунок позаурочного часу стає можливим залучення дітей до спільної емоційно-ціннісної діяльності; по-друге, відбувається більш тривале спілкування учнів із педагогом, завдяки чому з'являється можливість для реалізації особистісно-орієнтованого підходу у відносинах педагог і дитина, педагог та учнівський колектив.

Однак, сучасний етап функціонування інтернатних закладів України висвітлює ряд проблем: школа-інтернат - заклад закритого (напівзакритого) типу, у якому сфера спілкування й діяльності дітей обмежена, масовий, колективний, тотальний характер виховання, висока ступінь регламентації життя учнів, вимушена адаптація до великої кількості однолітків, привалювання авторитарної педагогіки, жорстка регламентація спілкування; відсутність індивідуального підходу до дитини значно ускладнюють процес виховання милосердя у молодших школярів.

У загальноосвітніх школах-інтернатах виховуються сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, діти з проблемних та матеріально незабезпечених сімей.

На основі досліджень Л. Канішевської [2], Б. Кобзаря [3], С. Свириденко[1] та ін. можна визначити основні особливості молодших школярів таких закладів, які гальмують процес виховання милосердя: наявність дериваційного синдрому; послаблення, нерозвиненість пізнавальних процесів, нестійкість уваги, слабка пам'ять або слабо розвинене мислення (наочно-образне, абстрактно-логічне, вербальне); орієнтація поведінки на покроковий контроль із боку педагогів; високий рівень дитячої соціальної дезадаптації, споживацьке ставлення до держави і суспільства; збіднення основних джерел соціалізації: відсутність засвоєння позитивного соціального досвіду батьків або засвоєння негативною асоціального батьківського досвіду; жорстка регламентація і обмеженість соціальних контактів; формування уявлень про соціальну роль сироти; агресивність, підвищена вразливість, схильність до нервових зривів, грубість у спілкуванні.

Отже, вищезначені особливості молодших школярів, які виховуються у школах інтернатах суттєво ускладнюють процес виховання милосердя.

Названі чинники, можуть бути усунені педагогічними засобами. а саме: установленням доброзичливих емоційно-ціннісних відносин між дітьми та педагогами; цілеспрямованою роботою педагогів шкіл-інтернатів щодо

виховання милосердя в молодших школярів; використання можливостей навчальних предметів так позаурочної виховної діяльності, які мають бути спрямовані не тільки на формування когнітивної складової милосердя, а й на створення простору щодо становлення емоційно-ціннісної та поведінково-діяльнісної складової цього феномена у молодших школярів; залучення дітей до спільної емоційно-ціннісної діяльності, реалізації особистісно орієнтованого підходу у відносинах: педагог і дитина, педагог та учнівський колектив, своєчасна діагностика і корекція вихованості милосердя в молодших школярів подібних закладів; колективне обговорення і розв'язування проблемних завдань і виховних ситуацій морально-етичного змісту, створення в школі-інтернаті комфортного середовища, застосування інсценізацій, рольових ігор, насичених моральним змістом; створення ситуацій, які стимулюють моральні вчинки вихованців, або моделювання вчинків за допомогою педагога та їх аналіз.

Отже, дослідження особливостей виховання милосердя у молодших школярів загальноосвітніх шкіл-інтернатів вимагає врахування психолого-педагогічних особливостей молодшого шкільного віку, використання можливостей навчальних предметів та позаурочної виховної діяльності у процесі виховання милосердя, а також чинників, які безпосередньо ускладнюють цей процес: негативні аспекти впливу умов інтернатного закладу, «тотальний» характер виховання; висока ступінь регламентації життя учнів тощо; специфіка контингенту учнів шкіл-інтернатів.

Література

1. Виховання учня інтернатного закладу як суб'єкта самостійної життєдіяльності/ Свириденко С.О. (кер. авт. кол), Л.В. Канішевська, Л.В. Кузьменко, Л.В. Єременко, О.І. Ігнатова, О.Б. Бернацька, А.І. Грітчина, Л.Р. Карпушевська. – К.: Ін-т проблем виховання НАПН України. – 235 с.
2. Канішевська Л.В. Виховання соціальної зрілості старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів у позаурочній діяльності: [монографія] / Любов Вікторівна Канішевська. – К.: ХмЦНП, 2011. – 368 с.

3. Кобзар Б.С. Специфіка позаурочної виховної роботи з учнями шкіл-інтернатів для дітей сиріт, та дітей, які залишилися без піклування батьків / Б.С. Кобзар, Є.П. Постовойтов. – К.: «Стилос», 1997. – 311 с.